

Investeeri kohe, nüüd ja praegu

Järjepidevalt tegutsedes ehitasid ettevõtjad Armin

Kõomägi ja Raivo Hein oma...

Foto: Raul Mee
nÕukogude

Kõige olulisem on rikkuse kasvatamisega alustada võimalikult vara, ent sealjuures on põrumine enam kui kindel, leidsid täna Tallinna börsi eestvedamisel peetud investeerimis-konverentsil “Tark Raha” esinenud ettevõtjad Armin Kõomägi ja Raivo Hein ning investeerimispankur Indrek Kasela.

Kõomägi: raha istub kontrol.

- Viimasel ajal ma aktsiabörsil ei osale. Patt öelda, aga praegu istub suur osa rahast kontrol. See on täiesti loll, aga ma ei ole kõige ratsionaalsem investor. Tundub, et aktsiabörs on liiga kontrolli alt väljas. Kui läheb maailmas hästi, läheb minu portfelligi ka hästi, ja kui halvasti, läheb ka portfelligi halvasti. Kõige olulisemaks investeringuks pean ettevõtteid, kus oleme aktiivsed osanikud. Tähtis on, et ettevõtte oleks plahvatusvõimeline, ja võimeline kasvama. Viimasel ajal olen investeerinud ka vähetuntud ettevõtete võlakirjadesse.

“Niipea kui vormel 1 piloot saab isaks, ei ole ta enam nii hea sõitja,” viitas suurärimees ja kirjanik Armin Kõomägi, et ettevõtlusega peaks alustama kohe, kui mõte pähe turgatab. “Mida vanem oled, seda väiksema tõenäosusega saab sinust ettevõtja. Mida vanemaks inimesed saavad, seda rohkem nad näevad riske. Kui oled noor, võid igasugust tsirkust teha. Kui oled 30, ei lähe sa randa kohvikut pidama,” selgitas ta.

Temaga sama meelt oli LHV panga nõukogu liige ja ettevõtja Raivo Hein, kelle sõnul ei ole noorel midagi kaotada – kui sul midagi pole, saad ainult võita. Investeerimispankur, Ekspress Grupi ja Premia Foodsi nõukogu liige Indrek Kasela lisas, et kõik päevad, mil inimene mõtleb, et “võiks”, on raisatud päevad. “Ei ole tähtis, miks sa seda tegema hakkad, tähtis on, et sa seda teed. Nii kaua, kui asjadest rääkida, ei juhtu midagi. Tegutsemine on võti. Kunagi unistasin Ferrarist, siis, kui Ferrari raha arvele tuli, siis seda enam nagu ei tahtnudki,” lausus Kasela.

Ettevõtlust ei peaks kartma.

Kasela: 10 eurot ei investeer.

- Kel on rohkem raha, sel on paremad võimalused. Mida vanemaks saad, seda rohkem vaatad, kas on dividendiaksiad või mitte. Kõige vähem investeerin börsile ja kõige rohkem alustavatesse ettevõtetesse. Kusagil on mul ka kinnisvara, mis on olnud kõige parem investering ajalooliselt. Kui tahate olematu finantsvaraga saada rikkaks, siis tegelikult teil muid variante peale

ettevõtluse ei ole.

Heina kinnitusele sai temast investor, kui ta aastaid tagasi ühel hommikul täis bussis madalapalgalisele tööle sõitis. “Mõtlesin, et naine võetud ja palk ka nii väike, ja väike laps ka, ja hakkasid tekkima erinevad mõtted,” meenutas ta. “Esimene investeering oli, et tulin töölt ära ja läksin tööle bensiinijaama müüjaks.”

Bensiinijaamas oli kaks või kolm korda parem palk kui eelmisel tööl ja see andis Heina sõnul väga häid mõtteid. Sealt sai alguse ka tema algkapitali kogumine. “Elu tahab ka elamist noorest peast, eriti kui sul on pere,” rääkis ta.

Armin Kõomägi tunnistas, et ei kujutaks ette, et temast oleks võinud saada investor, ilma et temast oleks saanud ettevõtja. Juba päris alguses mõistis ta enda sõnul, et ettevõtlus ei ole midagi sellist, mida peaks kartma.

“Kui esimest ettevõtet alustasime, siis tahtsime teenida raha. Kogu aeg töötasime selle nimel, et ei peaks ise juhtima. Liiga palju me ei nautinud oma juhipositsioone, keegi ei tahtnud meist tööd teha,” kirjeldas Säästumarketite keti üks rajaja ettevõtjakarjääri esimesi aastaid. “See oligi meie eesmärk. Kunagi pole mõelnud, et peaksin Eestis või maailmas olema kõige rikkam.”

Kasela hinnangul on laiskus sageli edasiviiv jõud. Enda sõnul sisenes ta 1990. aastatel ärimaailma mitte ettevõtja, vaid professionaalina. Ülikooli minek oli tema sõnul toona veidi prestiižsem kui vanametalli müümine. “Olen läbi elanud kõik lapsehaigused. Tulime hommikul tööle ja õhtul läksime oma arust rikkana koju. Emotsionaalselt oli see täiesti tühi. Investeerimise teeb kasulikuks see, milline emotsionaalne side tekib. Kui pole emotsionaalset sidet, siis ei saa teist edukat investorit,” ütles ta.

Hein: raha on kõrvalprodukt.

Hein: Investeerida saab alati.

- Levinud väärarusaam on see, et saan nii vähe palka ja ei saa investeerida. Börsile on tõesti võibolla raske investeerida, aga alustame 5 eurost ja paneme Bondorasse. Oma sissetulekutest säästke 10%, kui olete sellega hästi toime tulnud, siis astuge 50% klubisse. Minu lemmikud on dividendiaktiivid. Tallinna börsil on üks selline Tallinna Vesi. Teine varaklass, kuhu mulle meeldib investeerida, on kinnisvara. Kolmas on laenude andmine hüpoteegi tagatisel. Neljas on ettevõtlus – investeerite iseendasse. Tallinna börsile on mõtet investeerida, kui on pikaajaline nägemus.

Ehkki alustavale ettevõtjale on vähemalt alguses eesmärk oma majanduslikku heaolu parandada, siis investeerimiskspertide hinnangul üksnes rahajanu peal pikalt ei sõua.

Hein selgitas, et kui teha igapäevatööd hästi, muutub esialgne plaan rikkaks saada teisejärguliseks. “Raha, mis sealt tekib, on jääkprodukt heale tegevusele,” rõhutas ta. “Raha ei ole edukuse kriteerium. Raha tuleb ja läheb.”

Hein viitas, et inimene on edukas siis, kui on füüsiliselt ja vaimselt terve ning oma töö ja perega rahul. Väide, justkui muudaks edukaks kuulsus, rikkus või võim, tema kinnitusele vett ei pea. “Need on kaduvad väärtused: täna on raha, homme ei ole, täna oled võimul, homme ei ole. Edukus on, kui lood midagi, mis läheb teistele korda.”

Ebaõnn ja pankrot on ärimehe semud.

Kasela kinnitusele on ettevõtluses ebaõnnestumine kindel, kuid tuleb teha kõik endast olenev, et seda ei juhtuks. Ebaõnnestumist ei tohiks pidada normiks. “Näen tihti inimesi, kes tulevad pidevalt peale erinevate äriideedega. Mina sellistesse investeerida ei saa,” rääkis ta. Üks läbimõtlematumaid asju,

mida alustav ettevõtja võib riskiinvestorile öelda, on Kasela hinnangul see, kui lubatakse töölt ära tulla vaid siis, kui rahasüst saadakse.

Hein lisas, et viimastel aastatel on ära lörtsitud start-up'ide maine ning suure raha nimel kiputakse tegema läbimõtlematult pooleldi arusaamatu lahendus, olgugi et peene veebilehega. Teisest küljest märkis investor, et ebaõnnestumine on iga ettevõtja parim sõber. Teine suur semu on pankrot. “Ärge kartke ebaõnnestumisi, nendega tulevadki õnnestumised,” ütles ta.

Kõike muud kui lilleline oli Armin Kõomäe teekond investeerimismaailma. Ta meenutas, et Tallinna börsi algusaegadel rikastuti alguses väga kiirelt midagi tegemata. Nii tekkis ka temal üheskoos äripartneritega ahvatlus oma osa saada. “Ahnus oli nii suur, võtsime 3 miljonit krooni välja ja panime börsile,” meenutas ta. “Kuu aja pärast börs lõhkes ja järele jäi vist 1,5 miljonit.”

- **Juhan Lang**
juhan.lang@aripaev.ee